

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

თხილამურები

თხილამურები, თოვლზე, ჭაობიან ადგილზე ან წყალზე გადასადგილებელი მონწყობილობა. თ. ორი სახისაა – სასიარულო (საბიჭვებელი) და სასრიאלო. სასიარულო, თავის მხრივ, ორგვარია – თოვლისა და ჭაობისა.

თ. ძველთაგანვე ფართოდ იყო გავრცელებული კავკასიასა და შუა აზიის მთიანეთში, ციმბირში, ევროპასა და ჩრდ. ამერ. ცივ ზოლში. რუსეთის ჩრდილოეთისა და სკანდინავიის ქვეყნებში მოსახლეობა უხსოვარი დროიდან იყენებდა სასრიალო თ-საც, როგორც თავისი არსებობის ერთ-ერთ აუცილებელ საშუალებას.

საქართველოს მთისწინეთსა და მაღალმთიანეთში სასიარულო თ. უძველესი დროიდან იყო გავრცელებული. ქართ. ხალხ. თ. სხვადასხვა მოყვანილობისა იყო (გირკალისებრი, მრგვალი ელიფსური, ოვალურჭვინტიანი) და დამზადების ტექნიკითაც განსხვავდებოდა. გირკალისებრი თ. გავრცელებული იყო ხევსურეთში, მრგვალი – უმთავრესად სვანეთში, სამეგრელოში, ლაზეთში, აფხაზეთსა და მთიულეთში; ელიფსური – ქართლში, აჭარაში, რაჭაში, ნაწილობრივ სვანეთში, სამეგრელოსა და იმერეთში, ხოლო ოვალურჭვინტიანი – აჭარაში, გურიასა და ლაზეთში. საქართვ. მთიანეთში ცნობილია ადგილობრივი წარმოების თ. ამ მარტივ სასრიალო თ-ს სვანეთში ლაჩირხალა ჰქვია, თუმეთში – ქოკები მთიულეთში – კაგდები და სხვ. ძველად საქართვ. მთიანეთში სასიარულო (საბიჭვებელ) თ-ს იყენებდნენ ზამთარში, ნადირობისას, და დათოვლილი ბილიკების დასატკეპნად, სამგზავროდ; ოვალურ თ-ს – ნადირობისა და ლაშქრობის დროს. ქართ. ხალხ. თ-ის დიდი კოლექცია დაცულია საქართვ. სახელმწ. მუზეუმის ეთნოგრ. განყ-ბის ფონდებში. ამ ტიპის თ-ის გამოყენება საქართველოსა და კავკასიაში ძვ. ბერძნ. საისტორიო მწერლობაშიცაა დადასტურებული.

სასრიალო თ-ს განეკუთვნება სპორტული (სარბოლო, სასლალომო, სახტომი),
ტურისტული, სანადირო და სპეციალური დანიშნულების თ. იხ. აგრეთვე სტ. სათხილამურო
სპორტი.

ფ. ნავერიანი
